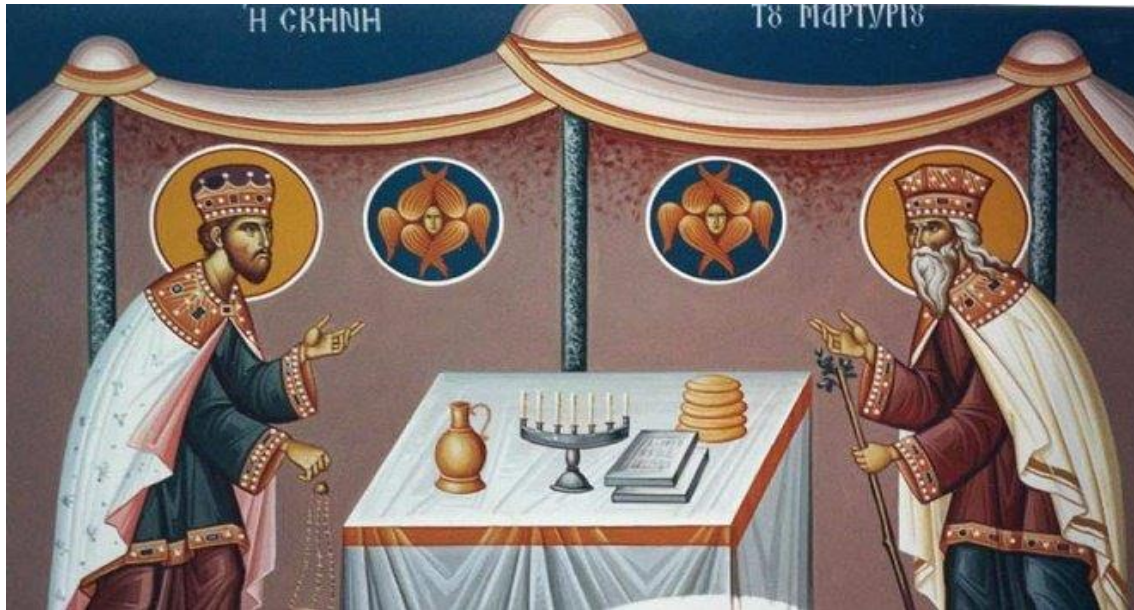

Η ιερωσύνη στην Παλαιά και την Καινή Διαθήκη.

Γράφει ο Γρηγόρης Σαχίνογλου, Μ.Δ.Ε. Θεολογίας Ε.Α.Π..

Η έννοια της ιερωσύνης υπάρχει στην Παλαιά Διαθήκη, έχει όμως διαφορετική σημασία και χαρακτήρα από αυτόν που λαμβάνει στην Καινή Διαθήκη. Στην Παλαιά Διαθήκη κατά την περίοδο πριν τον Μωυσή μπορούσε να προσφέρει θυσίες στο Θεό κάθε οικογενειάρχης, καθώς δεν είναι λίγα και τα παραδείγματα με πρόσωπα που τελούν θυσίες, όπως ο Νώε μετά τον κατακλυσμό για να εκφράσει την ευγνωμοσύνη του προς τον Θεό για την σωτήρια του (Γεν. 8, 20). Βέβαια, ιερείς υπήρχαν, όμως, το έργο τους κατά την περίοδο εκείνη ήταν λιγότερο η τέλεση θυσιών και περισσότερο η διδασκαλία των νομικών διατάξεων, η απαγγελία τελετουργικών ευλογιών και η υπηρεσία στην κιβωτό της διαθήκης που χαρακτηριζόταν ως «φύλαξη»[\[1\]](#).

Ο θεσμός του ιερατείου στην ουσία καθιερώνεται στα χρόνια του Μωυσή, ο οποίος ορίζει την φυλή του Λευί ως υπεύθυνη για την σωστή τήρηση των θρησκευτικών καθηκόντων του λαού, ενώ η οικογένεια του Ααρών και οι απόγονοί του επιλέγονται από τον ίδιο τον Θεό για την τέλεση του ιερατικού λειτουργήματος. Στο κεφάλαιο ιζ' του βιβλίου των Αριθμών περιγράφεται η διαδικασία κατά την οποία ο Θεός επέλεξε τον Ααρών για αρχιερέα, αφού άνησε η ράβδος του ως αρχηγού της φυλής του Λευί. Ως εκ τούτου όλοι οι ιερείς προέρχονταν στην συνέχεια από την γενιά του Ααρών καθιστώντας έτσι

την ιερωσύνη κληρονομική ιδιότητα και την γενιά του Ααρών ιεραρχικά ανώτερη, αφού εκτός των άλλων απέκτησε δικαιώματα στις θυσίες και στα ειδωλόθυτα[2].

Οι ιερείς της Παλαιάς Διαθήκης ήταν αυτοί που πλησίαζαν τον Θεό, οι διαμεσολαβητές μεταξύ Θεού και ανθρώπου, οι οποίοι προσεύχονταν, προσέφεραν, θυσίαζαν και εξάγνιζαν όλο τον λαό. Σε αυτούς, και μέσω αυτών σε όλο τον Ισραήλ, διαβιβάζεται η θεία εντολή, ενώ οι ίδιοι πρέπει να είναι αγνοί και καθαροί (Λευιτ.11). Λάμβαναν την ιερωσύνη με επίχριση από τον Μωυσή, ο οποίος ενεργούσε εν ονόματι του Θεού. Η τελετή αυτή γινόταν μπροστά από την αγία σκηνή, παρουσία του λαού. Τόσο ο Ααρών όσο και οι απόγονοί του πρώτα καθαρίζονταν συμβολικά με νερό (Λευιτ. 8, 6), κατόπιν έβγαζαν τα ενδύματά τους και φορούσαν ειδικά άμφια, τα όποια έκτοτε χρησιμοποιούσαν κατά την τέλεση των ιερατικών καθηκόντων τους. Ο ίδιος ο Μωυσής έχριε τους υποψηφίους με λάδι με το οποίο και αγίαζε την αγία σκηνή του Μαρτυρίου (Λευιτ.8, 10-15). Οι ιερείς δεν έπρεπε να πίνουν οινοπνευματώδη ποτά πριν την είσοδο στην αγία σκηνή, ενώ είχαν καθήκον να ξεχωρίζουν τα καθαρά ζώα και πράγματα, από τα ακάθαρτα (Λευιτ. 10, 9-10). Επίσης, όφειλαν να προσεύχονται για την συγχώρηση των αμαρτιών των ανθρώπων, να διδάσκουν στα παιδιά του Ισραήλ τις εντολές που έδωσε ο Θεός στον Μωυσή (Λευιτ. 10,11-12) και να ενδιαφέρονται για την υγεία του λαού (Λευιτ. 13).

Αξιοσημείωτη στην Παλαιά Διαθήκη είναι η αναφορά στον βασιλιά και ιερέα Μελχισεδέκ. Πρόκειται για τον βασιλιά ο οποίος υποδέχθηκε τον Αβραάμ μετά την νίκη του επί του βασιλιά Ελάμ, τον ευλόγησε και προσέφερε στο Θεό «ἄρτουςκαϊοῖνον» (Γεν. 14, 18-19). Το πρόσωπο του Μελχισεδέκ έχει ιδιαίτερη σημασία για την Καινή Διαθήκη, καθώς αποτελεί την προτύπωση της ιερωσύνης του Χριστού, η οποία συνδυάζει το βασιλικό και το ιερατικό μεγαλείο και η οποία θεωρείται ανώτερη από την ιερωσύνη του Ααρών, καθώς ο Μελχισεδέκ φέρει τύπο της ιερατικής ιδιότητας του Μεσσία (σύμφωνα με το «σύιερεὺςεἰςτὸναἰῶνακατὰτὴντάξινΜελχισεδέκ» Ψαλμ. 109, 4) και είναι ένα πρόσωπο που εμφανίζεται ξαφνικά στην Παλαιά Διαθήκη χωρίς, δηλαδή, την συνήθη γενεαλογία[3].

Η ιερωσύνη στην Καινή Διαθήκη αποκτά διαφορετικό χαρακτήρα. Εκεί δεσπόζει ο θεάνθρωπος Ιησούς, ο οποίος είναι ο Μέγας Αρχιερέας και η πηγή της ιερωσύνης. Είναι ο μοναδικός ιερέας στην Καινή Διαθήκη, τελεί και παραδίδει θεία μυστήρια, ενώ παράλληλα συστήνει και την Εκκλησία της Καινής Διαθήκης, αν και δεν αποδίδει ποτέ στον εαυτό του τον όρο «ιερέας»^[4].

Στην προς Εβραίους επιστολή του αποστόλου Παύλου γίνεται εκτενής αναφορά στο πρόσωπο του Ιησού, στο λυτρωτικό έργο Του και την ιερωσύνη Του. Ο Χριστός, όπως και οι ιερείς της Παλαιάς Διαθήκης, γίνεται αρχιερέας για χάρη των ανθρώπων για να προσφέρει δώρα και θυσίες για τις αμαρτίες μας (Εβρ. 5, 1). Όμως, η ιερωσύνη της Παλαιάς Διαθήκης δεν ίδια με αυτήν του Χριστού, καθώς η μία προετοίμασε και προεικόνισε την άλλη^[5].

Σύμφωνα με τον Απόστολο Παύλο, ο Χριστός έλαβε την ιερωσύνη του από τον ίδιο τον Θεό και δεν συγκρίνεται με τον Ααρών, όντας φυσικά ανώτερός του, αφού τον κατέστησε αρχιερέα ο ίδιος ο Θεός και Πατέρας Του και είναι αιώνιος, έχει διηνεκή και αμεταβίβαστη (μη κληρονομική) ιερωσύνη (Εβρ. 7, 24). Ο Ιησούς είναι αρχιερέας «κατά την τάξιν Μελχισεδέκ», η οποία υπερέχει της ιερωσύνης του Ααρών, καθώς ο Μελχισεδέκ δεν έχει ούτε πατέρα ούτε μητέρα ούτε γενεαλογία – σε αντίθεση με τους άλλους βασιλείς – είναι αιώνιος ιερέας και το πλήρες σύμβολο του αιώνιου αρχιερέα Χριστού (Εβρ. 7, 3). Παράλληλα, η παραχώρηση του ενός δεκάτου των λαφύρων που

πρόσφερε ο Αβραάμ στον βασιλιά-ιερέα Μελχισεδέκ (Γεν. 14,20) υπογραμμίζει την κατωτερότητα της ιερωσύνης του Λευίτη Ααρών (ως απογόνου του Αβραάμ) απέναντι στην ιερωσύνη του Μελχισεδέκ και κατ' επέκταση του Ιησού (Εβρ. 7, 4).

Ο Χριστός είναι αρχιερέας άγιος, άκακος, αμόλυντος, χωρισμένος από τους αμαρτωλούς και υψωμένος πάνω από τους ουρανούς, ο οποίος δεν έχει ανάγκη να προσφέρει θυσίες κάθε μέρα για τις αμαρτίες Του και τις αμαρτίες του λαού, όπως κάνουν οι αρχιερείς, καθώς αυτό το έκανε μία φορά, όταν πρόσφερε τον εαυτό του (Εβρ. 7, 26-27). Κάθισε στα δεξιά του θρόνου της μεγαλωσύνης στους ουρανούς και έγινε λειτουργός των αγίων, που είναι στους ουρανούς, και της σκηνής της αληθινής την οποία έστησε ο Κύριος και όχι άνθρωπος (Εβρ. 8, 1-2), τύπο και σύμβολο της οποίας αποτελεί η παλαιά σκηνή του Ισραήλ (Εβρ. 9, 9). Έτσι, ο Χριστός ως Μέγας Αρχιερέας φέρει την πλήρη εκ Θεού ιερωσύνη της οποίας γίνονται μέτοχοι όλοι οι χριστιανοί (γενική ιερωσύνη) και οι λειτουργοί του Υψίστου (ειδική ιερωσύνη).

Η ιερωσύνη του Χριστού έχει τρία αξιώματα: ιερατικό, βασιλικό, προφητικό. Ο Ιησούς έχει το ιερατικό αξίωμα και ως ιερέας τέλεσε άπαξ την υπέρτατη θυσία, η οποία είναι σαφώς ανώτερη από αυτές της Παλαιάς Διαθήκης. Είναι «ο προσφέρων και προσφερόμενος», Αυτός ο οποίος θυσιάστηκε για την σωτηρία των ανθρώπων, πήρε πάνω του τις αμαρτίες των ανθρώπων και τους κατέστησε τέλειους (Εβρ. 10, 12-14). Έχει, επίσης, το βασιλικό αξίωμα, καθώς «καίιερεύς καί βασιλεύς ὁ Χριστὸς ἐτύγγανεν· ἱερεύς μὲν ὡς ἑαυτὸν προσαγαγὼν θυσίαν ὑπὲρ ἡμῶν, βασιλεύς δὲ ὡς κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου βασιλεύσας»^[6], ενώ δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι είναι η κεφαλή της Εκκλησίας(Εφ. 5, 23) και ο αρχηγός της σωτηρίας μας (Εβρ. 2, 10). Έχει, επιπλέον το προφητικό αξίωμα, καθώς διδάσκει και νομοθετεί, εξαγγέλλει την αλήθεια του Θεού, φωτίζει το νου των ανθρώπων και αυτό το πράττει σε συνδυασμό με το βασιλικό αξίωμα, αφού πλέον μεύψιστη εξουσία και κύρος λέει χαρακτηριστικά «ἐγὼ λέγω ὑμῖν» (Ματθ. 5, 22 κ.α.).

Αυτή την ιερωσύνη έλαβαν οι απόστολοι του Χριστού από τον Ίδιο μετά την ανάστασή Του κατά την περίοδο της τεσσαρακονθήμερης επιγείου παρουσίας Του. Τότε ο Χριστός, εκτός από το ότι δίδασκε τους μαθητές «τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ» (Πρ. 1, 3), τους μετέδωσε το Άγιο Πνεύμα και ταυτόχρονα την εξουσία συγχώρησης ή μη των αμαρτιών (Ιω. 20, 22-23). Τους

μετέδωσε επίσης και τα αξιώματα που συνοδεύουν την ιερωσύνη Του, το ιερατικό, την τέλεση, δηλαδή, των μυστηρίων, το βασιλικό, την εξουσία να ποιμαίνουν την Εκκλησία και το προφητικό, την εξουσία να κηρύττουν το Ευαγγέλιο[7].

Οι Απόστολοι, λοιπόν έλαβαν την ιερωσύνη και την εντολή να συνεχίσουν το έργο του Χριστού σε όλον τον κόσμο «ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. 28, 20) και ως εκ τούτου θα έπρεπε να αφήσουν διαδόχους και συνεχιστές της ιερωσύνης και του έργου τους. Έτσι, προχώρησαν στην μετάδοση της ιερατικής χάριτος μέσω της χειροτονίας διακόνων και πρεσβυτέρων[8], όπως έκαναν για παράδειγμα με τον Τίτο και τον Τιμόθεο, ώστε αυτοί να διοικούν και να διακονούν τις Εκκλησίες που συστήνονταν και το ποιμνιό τους, ενώ παρήγγειλαν στους ίδιους να χειροτονήσουν και εκείνοι με τη σειρά τους νέους διαδόχους για να συνεχίζονται οι εντολές του Χριστού («πορευθέντες», «μαθητεύσατε», «βαπτίζοντες», «διδάσκοντες», «τοῦτο ποιείτε» κ.α.) στο διηνεκές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Βακάρος Δ., Η ιερωσύνη στην εκκλησιαστική γραμματεία των πέντε πρώτων αιώνων, Θεσσαλονίκη 1986.

Καλογήρου Ι., «Κλήρος» στην Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, τ. 7, Εκδ. Μαρτίνοσ Αθ., Αθήνα, 1963.

Κωνσταντίνου Μ., «Ο θεσμός της ιερωσύνης στην Παλαιά Διαθήκη» στο: Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, Ειδική Συνοδική Επιτροπή Λειτουργικής Αναγεννήσεως, Το Μυστήριο της Ιερωσύνης, Πρακτικά Ζ' Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου Στελεχών Ιερών Μητροπόλεων, Κλάδος Έκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς και Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 2006.

Μπρατσιώτης Π., «Μελχισεδέκ», στην Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, τ. 8, Εκδ. Μαρτίνοσ Αθ., Αθήνα 1963.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

[1] Κωνσταντίνου Μ., «Ο θεσμός της ιερωσύνης στην Παλαιά Διαθήκη» στο: Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, Ειδική Συνοδική Επιτροπή

Λειτουργικής Αναγεννήσεως, Το Μυστήριο της Ιερωσύνης, Πρακτικά Ζ΄ Πανελληνίου Λειτουργικού Συμποσίου Στελεχών Ιερών Μητροπόλεων, Κλάδος Έκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς και Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 2006, σελ. 60.

[2] Καλογήρου Ι., «Κλήρος» στην Ὁρησκευτικὴ και Ἠθικὴ Εγκυκλοπαίδεια, τ. 7, Εκδ. Μαρτίνοσ Αθ., Αθήνα, 1963, σελ. 653.

[3] Μπρατσιώτης Π., «Μελχισεδέκ», στην Ὁρησκευτικὴ και Ἠθικὴ Εγκυκλοπαίδεια, τ. 8, Εκδ. Μαρτίνοσ Αθ., Αθήνα 1963, σελ. 990.

[4] Βακάρος Δ., Η ιερωσύνη στην εκκλησιαστικὴ γραμματεία των πέντε πρώτων αιώνων, Θεσσαλονίκη 1986, σελ. 64.

[5] Βακάρος Δ., ό.π., σελ. 61

[6] Μ. Αθανάσιος, ΡG 27, 1364Α.

[7] «πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος», Ματθ. 28, 19-20.

[8] «καὶ προσευξάμενοι πέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας», Πρ. 6, 6, «χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν», Πρ. 14, 23.

Πηγή : <https://www.pemptousia.gr/>